

Hangversenyek
a Mátyás-templomban

Az idei Tavasz Fesztivál keretében a liturgikus zeneirodalom négy remekműve hangzott el a Mátyás templomban. A március 24-i hangverseny, melyen az Ifjú Zenebarátok Központi Kórusa énekelt Ugrin Gábor vezényletével, képviselte ezen belül a bensőségebb szférát a művek jellege és az előadói koncepció tekintetében egyaránt. Stravinsky 1948-ban írt Misé-jé a szerző szándéka szerint kifejezetten templomi előadásra és nem hangversenycélra készült. Hangvételét a régies, középkorra utaló stílus-elemek sajátosan húszadik századi, egyéni felhasználása határozza meg, ugyanakkor lemond mindenfajta külsődleges hatás-keltésről, még a szöveg egyes mozzanatainak hagyományos hangfestő megjelenítéséről is. A zene mégis megragadja és kifejezi a mondanivaló lényegét, akárcsak az est másik számában, a reneszánsz kóruspolifónia legnagyobb klasszikusa: Palestrina „De Beata Virgine” miséjében.

A fiatal amatőrök által álló énekkar szép, kiegyenlített hangzása, „profi” színvonala, különböző stílusokban jártas előadói kultúrája mindenképp Ugrin Gábor kiváló művészi-nevelői munkájának az eredménye. A Stravinsky-műben Csordás Klára, Lukin Márta, Kállay Gábor és Bátor Tamás szólózt, közreműködtek a Filharmóniai Társaság Zenekarának fűvészei.

Majd három egymást követő estén két magyar mű szólalt meg: Liszt Koronázási misé-jé és Kodály Budavári Te Deum-a. Ünnepi alkalom hívta életre mindkettőt, szerzőik — természetesen más-más módon — a hagyományok és a nemzeti hang egyváltó-vázására törekedtek kompozícióikban. Erdemes megemlíteni, hogy mindkét mű ősbemutatója ugyanitt, a Mátyás-templomban volt, csaknem felváltva egymástól különböző előadói csoportokkal. Ezek együttes műsorra tűzése tehát valóban ünnepi eseményt jelentett, külsőségeiben és tartalmában egyaránt méltón reprezentálta hazánk zeneművészetét a fesztivál nemzetközi közönsége előtt. (A hangversenyek egyben századunk két klasszikus mestere: a száz éve született Igor Stravinsky és Kodály Zoltán emléke előtt is tisztelgették.)

A nagy létszámú előadóegyüttesből a Sapszon Ferenc-vezette Magyar Rádió és Televízió Énekkara ismét emekelt. A szólo kvar-tett igényes szólómaitt színvonalasan énekelte Kincses Veronika, Takács Tamara, Molnár András és Solyom-Nagy Sándor. Orgonán Elekes Zsuzsanna játszott: közreműködött a MÁV Szimfonikus Zenekar. Az előadást Lukács Ervin vezényelte.

— k —

Vojnich Iván: Zuhatag
A szerző kiadása

Úgy érzem, e kisregényvel kitűnő állapotregényeink sora mellett fog gyarapodni. Szembetűnő értékjegyeket hord: izgalmas, olvasmányos és sehol nem bőbeszédű. Elragadó bájjal mutatja az állat ösztönvilágát, amely bármennyire ismerősnek tűnhet is az ember számára — egy félvér farkaskutyáról lévén szó — mégis sokszor meglepő, megdöbbenő. Írói rutinra vall — bár első regény! — hogy tud mértéket tartani, s nem akarja ember-minőségűvé, ember- atmoszférájúvá „emelni”, vagyis inkább erőltetni az állat rendkívüli tulajdonságait. A szerző láthatóan sokat tanult Fekete Istvántól, és ez előnyére válik. Nem akar magyarázni, engedni folyni az eseményeket. Itt ez valódi erény. Jó hangvételű, modern írás ez, a háttérben felvázolja a társadalmi átalakulás képeit is, a falu életének megváltozását. Nelve tiszta, magyáros. Fekete István bizonnyal ugyanúgy sikert kívánna a Zuhatag-nak, ahogy mi maunk: várva Vojnich Iván újabb írásait.

(A könyv megrendelhető a szerző címén:
Budapest, 1144 Ormánság u.
4/a.)

Fuzsfa Sándor

Olvastam a Fioretit

és belefeledkeztem világába, majd felocsúdtam, de nem úgy mint máskor. Ha leteszek egy könyvet, a könyv világából hazajövök a magam világába, és ez megnyugtató. Amikor azonban a Fioretit csukom be, mintha „a jó nekünk itt lennünk” tanyája, az atyai ház, az otthon ajtaja zárulna be mögöttem — és megriadok. Az otthon, melyet tágas, virágos kert vesz körül, és én ebből záratom ki magam egy szűk, „kellemes-kellemetlen” akváriumvilágba. Szomorúság fog el, levegőért kapkodok, és fojtogat a sírás.

Miért kell nekem ebben az önkiszolgáló, sovány vigaszú másvilágban élnem, és nem az istenszeretet világában, ahol minden másképp van, ahol minden normális, ahol az Isten és az embertestvér szerelmétől ihletett kicsiség a nagyság, a szegénység az igazi gazdagság, a szolgálata a valódi szabadság.

Ki zár ki onnan engem?
Senki sem. Csakis én zárom ki magamat. Nosza, fordulj vissza! A kapu nyitva van. Tégy meg mindent, hogy bejuthass a szűk kapun. Add oda, amid van: törpe nagyságodat, harccal szerzett, félelemmel őrzött helyeségedet, bekeríthető és nyugtalanító gazdagságodat. Kétes uralmat, s tied a Győzelem, a Gazdagság, a Szabadság, mert tied a Szeretet.

„Semmit a magatokéból vissza ne tartsatok, hogy egészen befogadjon titeket, aki magát egészen átadja nektek.” (Assisi Szent Ferenc)
Olvastam és boldog voltam, felocsúdtam és elkeseredtem, — és most REMÉNYKEDEK.

János László

Új templom épül
a Bódva partján

A Bódva folyócska hídján állva jól esik nagyokat szippantani a tiszta tavasz illatú levegőből. Nézelődni a történelmi emlékekben gazdag, barátságos nagyköz-ségben. Edényben. Egyik legszebb látványossága a hatalmas Coburg-kastély. Ennek az épület-együttesnek a szomszédságában emelkedik az Illúzió Ház, amely különleges formájával hívja fel magára a figyelmet. Most a köz-ség központjában újabb figyelem-re méltó építmény készül. A ké-kesszürke kőből épült falak egyre magasabbra kúsznak, s már a tető is a helyére került. Új templom épül az ősi településen, s a tervek megvalósításával a írás egyik elismert mesterét, Fazekas Miklóst bízták meg.

— Munkáját jól ismerik a já-rásban mindenfelé. Számos családnak épített boldogságot nyújtó hállékok. Hogyan kezdődött a templom építése?

— Négy évvel ezelőtt kerestek meg, hogy elvállalnám-e a temp-lom megépítését — újságolta Fa-zekas Miklós. Megmondom őszin-tén, nagyon meösrültem az aianlatnak és meztiszteltetésnek vettem, hogy ilyen munkát bíznak rám. Az ember életében nagyon ritkán adódik arra lehetőség, hogy olyat alkothass, amelyre fel-néz az utókor, s amely esetleg évszázadokig hirdeti az ember alkotó erejét. Egy templom meg-építése egészen más, mint egy lakóházé. Azt hiszem, komolyes-mesteri pályafutásom legszebb munkája ez. Számomra a temp-lom építése az alkotás nagy le-hetősége. A kékeszürke rakaca-szendi kő egymagában is szép, de a megmunkálásnál csak a szak-avatott kezeknek engedelmese-dik.

Fazekas Miklós mellett kiemel-kedett munkabrisádijának két tagja, Novák János és Sári János, de az egész kollektíva legjobb tu-dásával és szorgalmával járult hozzá, hogy a templom falai mi-előbb álljanak.

Az építkezést Rakaczky Mi-hály edényi paróchus irányította és irányítja, de az anyagbe-szerzést és a társadalmi munkák megszervezését is ő végezte, il-

letve végzi. Elmondia, miért vált szükségessé a templom építése, melyhez a szegédert a hívek biz-tositják: — Községünkben az utóbbi években emelkedett a gö-rögkatolikus hívek száma, ami annak eredménye, hogy a környe-ző kisebb településekről nagyon sokan beköltöztek Edénybe. Már évekkkel ezelőtt felmerült a gondolat, hogy felépítjük a temp-lomot, hiszen a kápolnánk igen kicsiny. Az építmény, igényes ki-vitele miatt, nagyon költséges. A hívek anyagi áldozatuk mellett igen sok hasznos munkát végez-tek. Csak így tudjuk Isten dí-csőségére megépíteni a templom-t.

Az új templomot Török Ferenc egyetemi adjunktus tervezte, a bizánci stílusnak egy modernizált változatában. Érdekes a te-tőszerkezete is, ragasztott tech-nológiával készült. De beszéljen az épületről a tervezőmérnök:

— Az edényi templom alap-rai elrendezésénél az alapfor-ma egy hatszög, olyan szerkezeti megoldással, amely lehetővé teszi a központi rész formáinak tovább-fejlesztésére. Megvilágítását a tér felülről kapja, kihasználva a mai szerkezetek adta lehetőségeket, amelyek segítségével nemcsak ol-dalról (kupola), hanem az üveg-tetőn is bejuthat a fény. Így a kupola legfelső pontján nem a Pantokrátos festett képe, hanem maga az „Ég tekint” a templom-térbe. Az edényi templom épí-tésénél alkalmazott rakacszendi kő és a falazási mód — nyerses-ségével, súlvosságával, kisosztási nyílászáró-szerkezeteivel, a történetiséget kívánja hangsúlyozni. A harangláb, torony helyett ha-rangfalat építettünk, orosz orto-dox templomok példájára készült. Igyekszem a belső berendezéseket is a történelmi hagyományok formái átírásával megtervezni.

A két harang már elkészült, egyelőre a kis kápolnánkban várja, hogy a helyére kerüljön és hirdesse az Úr dicsőségét — mondja Rakaczky Mihály. Szeretnénk ebben az évben fölszen-telni a templomot.

Nagy János

Az utolsó hely

Azt mondja a mi Urunk: „... ülj az utolsó helyre!” Ki ne tudná, hogy az utolsó hely mennyi hátránnyal jár. Onnan nem lehet min-dent látni, ami „ot fönn” történik. A kitüntető tiszteletből és figyel-mességből — gondoljuk — amit az első helyek vendégeinek megad-nak, az utolsó székeken ülőknek csak a szegényes maradék jut. Má-sodrendű vendégnek tartja mindenki a lejjebb ülőket. Még a felszol-gáló személyzet is élénk és észrevehető megkülönböztetést tesz a „felsők” és az „alsók” között.

Hát igen! Az utolsó helynek valóban megvannak a maga „hátrá-nyai”. De gondoltunk már arra, hogy ezeket mennyire kiegyenlíti egy nagy előnyük? Az utolsó hely ugyanis, szokás szerint, a legtöbb eset-ben a mi Urunk közelében van! Az emberek ugyanis igen gyakran ezt a helyet „biztosítják” számára. Nem is beszélve arról, hogy ő maga is mindig ezt a helyet választotta és választja ma is.

Az utolsó helyen, az utolsók között érzed magad? Ne búsulj! Az utolsó helyen mindig Jézus közelében vagy! Boldog az az ember, aki nem áll az utolsó helyért küzdeni. Boldog az az ember, akinek szabad Jézus mellett a helyét megválasztania.

P. de Lavéigne (Ford. Dolmány Vendel)

Bibliakiállítás Kecskeméten

„A bibliafordítás nehéz munka. A magyar fordítást jó, tiszta és értelmes magyar nyelven kell írni. Mint a nagy német reformátor mondta: Minden szót aranymérlegre kell tenni s hetek, hónapok fáradságát sem kell kímélni egy-egy megfelelő „szó megkeresésére. Eber érzékkel és figyelemmel kell kísérni a ma-gyar nép élő beszédét, hogy for-dítás annál közelebb juthasson a legegyszerűbb ember szívéhez is. Általában elmondhatjuk a refor-mátossal, hogy a fordításhoz „hű, kegyes, szorgalmas, istenfélő, tanult, keresztyéni és tapasztalt szívre van szükség.” — Mindez abban a Képes Szent Bibliában olvasható, mely Károli Gáspár fordításában, Gustave Doré ké-peivel, Ravasz László dunamellé-ki református püspök előszá-vál íent meg — s látható volt a kecskeméti Református Egyház-község könyvtárának asztalán, az itt rendezett bibliakiállítás egyik tekintélyes darabjaként: két szép kidolgozású fedőlappján két angyal tartja a Dekalógus kőtablettát, kör-rülte az evangélisták jelképei-vel.

A kiállítás legértékesebb da-rabjai a legrégebbek, a 16—17. század nagy reformátorainak — Heltai Gáspárnak kolozsvári ki-adású (1561), Erdősi Sylvester Jánosnak Sárvár-Újsziget-i (1541) — fordításai s az első teljes for-dítás, Károli Gáspár vizsolvi Bib-liája (1590), aminek hasonló kiadását is bemutatták, hogy a kiállítás látogatója belelapozhas-son. A Károli-Biblia e szavakkal aianlja valamennyiünknek Isten kínvlatkozató szavát: „Tekin-tetes es Nagyszasos Wraknac, vi-ztező nemes népeknek, Isten fel-től kösségnek. Es az Isten házában

munkálkodó Predicatoroknak, kic-egész Magyar országban és Er-délyben vadnac.”

S ahogy az első magyar nyelvű bibliafordítás aianlja, annak szellemében rendezték a kiál-lítást is, ahol nemcsak a refor-mátus fordításokat ismerhettük meg, hanem a katolikus kiadású-akról — Kálditól napjainkig — is keresztmetszetet kaphattunk, sőt a fordítások alapjául szolgáló latin, görög és héber nyelvű Szentírásokkal is találkozhattunk. Ez utóbbi anyagban talán a leg-érdekesebb egy Amsterdamban, 1636-ban kiadott görög-héber-la-tin nyelvű Újszövetség. S helyet kaptak itt az idegen nyelvekre fordított Szentírások: Lutheré (Stuttgart), s a modern megoldá-sú — ugyancsak stuttgarti — Fotobibél (1964); s még ebben az anyagban is rendkívül értékes ki-adások: Szentpétervárról (1861) görög-ó-orosz nyelvű Szentírás, s mellette kínaiul, csehül, szlová-kuul, angolul, hollandul, franciául, japánul, moksá-mord-in avel-nen megjelent fordítások.

A kecskeméti Református Egy-házközség Bibliakiállítását a látogatóban felidézte azt az évszázad-os törekvést, hogy világszerte milyen erőfeszítéseket tettek az egyházak Isten szavának közveti-téséért s miközben fáradhatatlanul fordították a Könyvek Könyvét, nébük kultúráját is épí-tették, akár anvanvelvet csiszol-va, akár a könyvnyomtatás törté-netét tekintve, hacsak közvetle-nebb, szűkebb hatásait tekintjük. — Csak egy valami „hiányzott” ezen a kiállításon, ami azonban a jövő feladata. Egy protestáns-ka-tolikus magyar nyelvű ökumeni-kus szentírásfordítás... G. Gy.

Új tavaszi fények

Új színt és dalt fakaszt
az ifjú húsvéti fény
ébredés szava cseng
elvértett tegnapi helyén.

Remény temette el
a megfakult színeket
és minden zúgó jajt
egy halk sóhajjal felejtett.

Szép ifjú új színek,
szép ifjú új dallamok
nem kísérték engem
többé korhadtt avarok.

Új vágyak születnek
mint lány tompakék opál
gondolat-világa
rásimul az Élet hajnalán.

J. Székely Magda

Az erkölcsi tartás írója

Ötven éve halt meg századunk egyik legrangosabb magyar írója és kritikus, Ambrus Zoltán. Irodalmi és színházi bírálati az aranyosság, a mérték példái vol-tak a maga korában: regényeiben s novelláiban pedig a művé-szi arnyaltság, az erudíció mel-lett az emberi becsületességnek és az erkölcsi tartásnak egyik ki-vételes szószóloja volt.

A múlt század végén induló írónemzedék sokoldalú képviselői közül az ő munkássága fogta át az élet és a művészi valóság leg-szélesebb ívét. Az ember jelle-mére és morális magatartására vonatkozó megfigyeléssel, ítéletei máig érvényesek, még ha a tár-sadalmi és gazdasági viszony-nyok megváltoztak is az idők folyamán. Regényeiben, novellá-iban rámutatott az akkori társa-dalom hibáira, torzulásaira és

megsejtette, hogy bizonyos jelen-ségek egy új világ kialakulását teszik szükségessé. Regényeiben (Midás király, Solus eris) külö-nösen időszerű az a fölismerés, amellyel az anvazi előnyökért minden embertelenségre, állas-ságra vetemedőket bírálja: töb-ben, akik kizárólag az anvazi jólétre törekedtek, az író mefo-galmazásában „asztettet” követ-tek el, mert morális tartásukhoz váltak hűtlenné.

Örvendtes, hogy e kitűnő — s kissé elfeledett — író életművé-ből egyre több kiadás jelenik meg. Legutóbb a kisregényeket és elbeszéléseket tartalmazó A qua-nú című kötet, amely az író uno-káta, Fallenbüchl Zoltán gondo-zásában és válogatásában látott napvilágot. (Szépirodalmi Ki-adó, 1961.)

Szeghalmi